

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Bror Jönsson

Härad:

Eriks

Adress:

Lönbo

Socken:

Orskov

Berättat av:

Ing. P. Ekberg

Uppteckningsår:

1939

Född år

1852 i G. Flybo

Sid 1 Flöthistorier.

" 5 Kloka tuma i Småland.

" 6 En Trollpacka.

" 8 Dragen som red över "torus  
spis."

" 11 Gamla sedvänjor.

" 13 Flybo Lasse.

" 14 Mashuggaren. Västan Sising.

" 15 Back-Ölan. till bota omöda.

" 16 Frierier.

" 17 Gamla seder.

" 18 Gubben i stjärnan.

Skriv endast på denna sida!

## Gråbohistorier.

Över sjön Immeln "flöddades" förr en del stockar och timmer från södra kanten av Orkensund ut till en plats å Eyviks ägar kallad Gjungkullen. Immels station är nu belägen strax intill Gjungkullen, där det då fanns en angräp. Dess ägare var en bonde kallad Kulla-Jönsen.

Under goda vindförhållanden tog det vanligen ett dygn att ro en "flöde" från Eyvik till Gjungkullen. I skor med 2 roddare i varje sätter för flotten. Dessutom fanns lika många roddare för omdryt. Begge nyttjades även när man hade medvind.

En bonde i Krussaboda hade  
flottat stockar till Ljungskullen.  
De voro nu sågade till bräder, varför  
under sommaren berättaren brukar  
de komma dit ut för att lämna  
ut de till till bönder eller snick-  
are som kom dit upp från slätt-  
bygden. På en dag får berättaren, som  
i sällskap med en "slabo" och titlar  
på brädstaplarna. De få se en  
stapel med gransbräder, men "slab"  
säger menar att det bör vara furu:  
- "Vissē å då furu", säger han, "kug-  
garna slas ju på spjåk".

Men låter snickaren på berätta  
sin mening och måter ut att loss  
bräder ut stapeln som lossas och  
betalas. Men innan han bör, får

snickaren bland konstlärnade brä-  
der syn på en parabräda. Han  
begrep då att hela lasset blott var  
granbräder och utlät sig:

- Visste icke mannen att detta var  
gran?<sup>2</sup>

Men Loven ställde sig enfaldig:

- De mätten i väll veda lika bra  
som jag. I sa ju od da å fura på  
knaggarna står på spikar. Förstom  
sa trodde jag må da va furu.

Något ombyte av bräder som slätt-  
bon utskalle med gaver Loven. Rysar  
hade han fått och var belåten.

Fem Jorpar i Kungshuset kommo  
en sommardag troligen under 1860-  
talet ett stort sällskap släbbskjutare.

en s. k. slöbäck. De skulle häm-  
ta timmer och ködde sedan på  
höllen ut i skogen, där man skul-  
le lassa. Där i närheten var ett par  
personer sysselsatta med beekrok-  
ning vid en fjärdel. Slöbarna på  
där<sup>2</sup> syn på ett kallt med back  
som ännu är ljumt och ej riktigt  
stelnat. Det ser mjukt och fint ut  
och borde vara bra att smörja vagn-  
axlarna med, varföre man annars  
gagnade tjära. De ha nämligen  
trösklar i vagnarna. De tegare  
nu på lite dylikt smörjämne,  
som man gärna är villig att bestå.  
Morgonen efter är det tynat att man  
kan på lasset i gång. Backen har  
stelnat och hjulen är låsta.

## Kloka tuna i Småland.

En Ekeberg var född i en stuga i V. Flyvada, kallad Karastugan. Hans far hade varit bonde i Krusvada (Kusabroa) och hade därifrån för med sig kusa - namnet. Till Karastugan kom ofta på besök en flicka från Bleking, stadd på vandring till och från Kloka tuna. Flickan hade alltid med sig någon klädesföremål från den spöke. Sedan Kloka tuna sett på denne kunde hon ordinera för spöket - man.

## En trollpacka.

På en toft i Krusvada där Ekeberg bodde en tid som dragon, bodde även en älska som skulle ha



undantag från Torpet. För hen-  
ne tröt aldrig brödsåd, men dåligt  
det annars var stället för andra, ej  
hellre skvadde hon mjölk och  
smör någon gång. Man sade och,  
men kanske på sin ovilja, att  
hon brukade sätta en strump-  
sticka i lodugäddvagnen och  
där mjölka. Hon hade <sup>en</sup> ko, som  
stod i Ekby lagård. I mjölkpallen  
voro inkrustade allsunda mystiska  
figurer för att få smörlycka. Hon  
troddes ha bärre som sugade  
mjölk ur grannarnas kor. Borden  
i Biskopsgåden beslöt att på nå-  
got sätt få källingarna påst, Hon  
håntade den kloke fyra löse,  
som menade att han nog skulle

få fram karingen. Han lät elda  
uppe bagarugnen i Biskopsgårdens  
och ställde sig med grisslan på  
då att kasta karingen i ugnen,  
när han fått henne fram genom  
sina låsningar. Men hon var-  
rade att komma och försökte stå  
då förgäves med grisslan.

En annan bonde i närheten,  
vars kor mjölkade alltför litet  
tog sig även förs att hämta frys-  
sa fjöss. Han tillvade fjöss att  
skaffa en sävsa. Bonden gjorde  
sa och gillrade uppe denna en  
kväll i sitt föllus. Han invänta-  
sa vad som skulle komma. Fram  
efter midnatt fick han från fallet  
se höra skrik och vassa och när



han kom tillträdes, satte där post  
i sävsasen en ilsket koring.

Dragonerna som red över Stohusa  
epic.

Följande historia rör sig om  
hur en drag. Walter i Bokö, som  
år 1849 låg på bevakning i Sells-  
wig, just om julaften på ett fan-  
tastiskt sätt kom ridande hem  
till sin svärsen och dotter. En  
svärsen, kallad Balla-Jöken,  
har för Ekby berättat histo-  
rien som ligger.

- Min svärfar Walter tjänste  
dragon va dansk-tyska kriget brö-  
d. På sommaren 1849 blev dragonerna  
kommande till Sellswig på bevak-  
ning. Ja komme nu på bekämpade

svåfara ble, fa han hadde val  
inte lyst te o komma i kri o  
kause bli skåden. Sa han fur  
derat lide sa geck han te na  
kloga karing, Bon löfte o hjäl  
pa nom sa han skulle komma  
han må livhaken o sa skulle  
han kunna räisa hem åingang  
na han velle o sai te vår.

Om julaftan hadde karingna  
röstat te ölt som da brutes hos  
vår. Vi hadde gröden kogte o skol  
te just såda vår te boes na vi  
finge höra da smålla ude paa  
gaden aa haisttramp. Vi undra  
de fastares locken da va som  
va ude o se sa såint. Om se  
stäm öppnades darna, o svåfara

kom in. Han saa inte ett ord,  
uden gick te sin gamle plads  
og boaiimur o satte se som han  
brute om julaften. Men han saa  
inte ett ord uden roed og grøden  
o sin ta han ud brøuvinsflasker  
kone og kjørestkabet o drack ætte  
fæd sybå te maden. Lin gick  
han ud igen uden o sia nøst  
og gick båt te kisten o hoppade  
af og re i vøj mod Lilleswig. Fæ  
da maaste han va na da ble  
maen. Svæfpa kom sinu inte  
lun panu krit va slut. Ja fraste  
nou dæ lra da gick ma rianet.  
- Ja gick nack bea swate han.  
Kisten mætlade bea iu gang  
o da va ove tohusa spie.

Gamla sedvänjor.

I Ekbergs barndom var seden den att man avhöll bamsöl och kyrkogångsgille på någon av småkrogarna i byn. Kvarta Ulls Blads eller Oles. Förtäringen som bestod var mestadels kaffegökar samt för fruntimmer kaffe med bröd och smör eller ock vetebullar. Kaffe och bröd varo betäckta, men brännvinet hade gillsparen med sig. Det hände att samma bondfolk kunde komma att bevista 2-3 gillen på samma söndag och när manfolket togit några supor på varit ställe, blev det till slut väl bra.

Så auktioner skulle var också en

som blev slagen för ett rop bestå  
en sup. De sätte fart på roren,  
men den som köpte mest blev  
naturligtvis fullast.

Vid bændorp red man till kyr-  
kan. En bra "gymsa" skulle kun-  
na stiga upp i sadeln och på  
samma gång hålla barnet i fam-  
nen. En "gymsa" som ridit från  
Rölstorp till Örkened, en sträcka  
av över 1 gammal mil, hade vid  
frankoundten till kyrkan bara  
soffen i famnen. Barnet hade  
hon tappat på vägen. Hon skulle  
då ha ytlat:

- ja va ätliga alla hade ja tappat  
barnen må.

Flyboas Lasse.

Bonden Lasse Thorsen i Flyboas  
var född 1804 och dog 1873 i dilsjukan.  
Han var i sina yngre mannaår en  
mycket antitad person. På var han  
den förste nämndeman som omkring  
1830, ännu var han skallmättes vid  
skallgångar. Tusågs även ha lön-  
dom i himliga saker; brukade  
alltid, när han första gången lade  
akke på ett par stolar lösa tåm-  
msbånen, sedan befrödes ingen  
hjälps att lada dem, de gick vacker  
första gången.

Flyboas Lasse hade i sin ungdom  
haft tjänst hos prosten Roloff  
Thorsen i Glimåkra. Han brukade



då skola prästbjudet till och från  
Örkens församling var söndag. Det var  
under en dylik åktur mot Glimåkra  
som vagnen råkade ut för missölycke  
att ett hjul olycksbänligt kastades  
av, sedan man vid Diastugan mötte  
en liten tomt. Händelsen finnes  
beskriven i en dikt av prästsonen  
Zacharias Collin och torde vara känd.  
Historien om tomten skall här  
stamma från Flyboaslätt.

Nasbyggaren eller Kro-Kessen  
voro öknarna på en samtida bonde  
även han i Flybo. Hans hus var  
helt tomt. Ett ordstäv efter hven-  
ne var: "Ja ha koge man hund  
äggamada av inte man ätte ägg".

Vårkan Gilling skulle vid sin

konstens begravning yttra några  
berömmande ord om honom och  
sade: "Da va na bra kasing. Bon  
boa na tönnu nu, rätte sa dö kon  
nu ligge dää".

Back - Olav i Fösthuset var  
gästgubbe. Hans hula kladdes  
från topps till tå var av gästgäster,  
som han själv sytte ihop till mössa,  
tjöja och byxor. Gästflocken hade  
vinter och sommar till logi i  
stugan. Gudsken kastades i en hög  
mitte på golvet och för att kom-  
ma till brödet i stugans ena hörn  
måste man göra en krok kring gud-  
sellögen.

Att bota omvete.

Ekberg blev en gång omviten. Bud

gick då till den kloke Gyssa Jösse,  
för att få bot. Denne förskrev  
att sedan man skurit i sår<sup>2</sup>et, så  
att blod runnit, gräva ner foten  
i en svindunga. Där skulle den  
hållas i 3 timmar i sträck. Det  
var en hård kur, men hjälpte  
dock.

### Frisier.

- Nu ja va Te Lven Gislings,  
sa saa Hanna te me om ja ville  
ställa om sa hon kunne bli bekant<sup>2</sup>  
må Bosa-Jösse. Farud va da äin  
bunnatka nå ifrå sörusna, som  
hade tingat pao o pao aga må me,  
na ja skjussade lvensa grebbes pao  
svakes. Ban skulle stia på nå va  
Lingrens, sa ja skulle ställa döa<sup>2</sup>.

Men na ja sin kom må skinnena  
o han sto där, sa skroge grebbarna:  
"Göa, köa!" O då grinade bara öd-  
nom, ja de han inte fick aga.

Men Bera-jössen tyte (dansa  
om, o hon ba me ta 'nom må hem  
te Gislavsa. O han kom o sa blev  
då bekanta, o hon gifte se må  
hanom. Men nöte ja de ja tal-  
te 'nom skulle ja inte ha, sade  
Ekberg.

— Gåmle sader.

Vid ett torp i Krusaboda kunde  
de man för 60 år sedan få se ett  
lundhuvad uppspikat över dörren.  
Troligen skulle det fälla lund-  
folk för olycka om förgöring.

Gubben i stjortan (Oanständig historia).

En gubbe och hans hustru ut-  
ro en varm sommar dag i skogen  
om klyvade gårdar. Gubben gick  
då baklänges och spräckte upp  
slanar, medan hustrun kom  
efter med sin yka som högg  
ner för att hålla sprickan öppen.  
Som det var varmt hade gubben  
tagit av byxor och gick i bara  
stjortan. En annan kall kom  
då och tittade på, varför gubben  
yttrade:

'Du gör så bra på källingarna  
och håller upp sprickorna så du  
kan nöje i sitta ättel.